

ЗІСТАВЛЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ УКРАЇНСЬКОГО ТА АНГЛОМОВНОГО НАУКОВОГО СТИЛЮ У РОЗРІЗІ НАВЧАННЯ МАГІСТРАНТІВ ПИСЕМНОГО МОВЛЕННЯ

ст. викладач **Людмила Володимирівна Рибалка**
Черкаський національний університет ім. Б.Хмельницького

Розширення міжнародних наукових контактів, що динамічно розвиваються протягом останніх десятиліть, передбачає необхідність навчання магістрантів немовних спеціальностей усвідомлення правил ефективного оформлення наукового писемного мовлення. Це і зумовлює **актуальність** дослідження проблематики, пов'язаної із крос-культурною науковою комунікацією, що перебуває сьогодні в центрі уваги лінгвістичної науки. У зв'язку з цим важливими стають порівняльно-стилістичні розвідки, спрямовані на виявлення стилістичної норми функціональних різновидів мовлення, зокрема, наукової комунікації. Дослідженням особливостей навчання наукового писемного мовлення з урахуванням особливостей українського та англomовного наукового стилю присвячені роботи О.Ю.Дубенко [1], О.М. Ільченко [2], Г.С. Онуфрієнко [3], Т.В. Яхонтової [4].

Метою цього дослідження є визначення спільних і відмінних рис українського та англomовного наукового стилю у розрізі навчання магістрантів писемного мовлення, його об'єктом виступають жанрово-стилістичні характеристики українського та англomовного наукового писемного мовлення. Завдання дослідження полягають у тому, щоб виявити загальні стандарти наукового стилю, що поширюються і на англomовні, і на українські наукові тексти, та описати жанрово-стильові особливості українського й англomовного наукового мовлення.

Зауважимо, що тільки зараз, з розвитком міжнародних науково-професійних контактів, набула ширшої популярності тема науково-академічної комунікації, якій донедавна недостатньо приділялося уваги в університетських мовних курсах підготовки магістрантів та аспірантів. На відміну від місця і ролі письма в українській академічній культурі, місце і роль письма в американській академічній культурі має глибоку довготривалу традицію і методичне підґрунтя. [5, с. 2]

Т. Яхонтова зазначає, що «у ході еволюції письма як дослідницької галузі та навчальної дисципліни у США сформувався широкий діапазон дидактичних підходів та методів. Їх можна об'єднати за загальною спрямованістю: 1) статичні, зосереджені на кінцевому продукті процесу письма –тексті (*productapproach*); 2) процесуальні, коли у фокусі процес написання (*processapproach*); 3) жанрові, спрямовані на опанування провідних жанрових особливостей різних текстів (*genre-basedapproach*)» [4, с. 112].

Зупинімось на жанрово-стильових особливостях українського й англomовного наукового мовлення. Основні жанри наукового стилю англійської та української мов, можна сказати, не виявляють принципових розбіжностей:

українська
дисертація
наукова стаття

англійська
thesis, dissertation
(research) paper

анотація

research paper abstract / journal abstract

наукова доповідь

(conference) paper

тези доповіді

conference abstract

рецензія

review

Але такий жанр як «реферат» не має точного відповідника, лише приблизно можна передати англійською як “*summary*”, “*synopsis*”. Водночас в номенклатурі англійських наукових жанрів не розрізняють жанри «стаття» та «доповідь», їх позначають терміном “*paper*”.

Для нашої розвідки оберемо жанр наукової статті, а саме вступу до неї. Наукова комунікація передбачає виявлення певних об’єктивних закономірностей, висунення та подальше обґрунтування наукових концепцій і гіпотез. Ці завдання зумовлюють такі провідні ознаки наукового стилю мови, як його логічна послідовність, об’єктивність, інформативність, однозначність, точність, лаконічність тощо [3, с. 101].

Названі ознаки вимагають композиційно-мовленнєвої регламентованості наукових текстів. Тому в обох порівнюваних мовах вони характеризуються чіткою структуризацією.

УКРАЇНСЬКИЙ ВАРІАНТ

За вимогами ВАК до наукової статті, опублікованої у фаховому виданні, у вступі необхідно відобразити такі елементи:

- постановка проблеми у загальному вигляді та її зв’язок з важливими практичними завданнями;
- останні дослідження та публікації, на які спирається автор, виділення невирішених частин загальної проблеми, котрим присвячується дана стаття; її можна назвати “вихідні передумови”;
- формулювання цілей статті (постановка завдання); вказаний розділ вельми важливий, бо з нього читач визначає корисність для себе пропонованої статті; мета статті випливає з постановки загальної проблеми і огляду раніше виконаних досліджень, тобто дана стаття має на меті ліквідувати “білі плями” у загальній проблемі.

АНГЛОМОВНИЙ ВАРІАНТ

An introduction generally consists of six elements:

- Element 1: The writer first has to state the broad theme or topic of the study.
- Element 2: Once the broad theme/topic has been introduced, its academic and practical importance (if applicable) has to be explained.
- Element 3: The author next summarises the available literature and cites the most important previous studies that are relevant to the current research.
- Element 4: Next, the author indicates the most important gaps, inconsistencies and/or controversies in the literature that the current study will address. The author also explains the study’s **main contribution** in such a way that the benefits to the reader are accentuated.
- Element 5: of the introduction must always provide a clear indication of the following:
 - the **core research problem/question** to be addressed in the study,
 - the **specific research objectives** that will guide your research,

- the **context** in which the study will be conducted, and
- the **units of analysis** of the study.
- Element 6: Finally, one has to provide the reader with an outline of the structure of the rest of the article [5, с 7].

Порівнюючи структуру, приходимо до висновку, що в обох варіантах до вступу як макроблоку наукової статті вимоги співвідносні, але різняться у кількості і якісній характеристиці мікроблоків, що входять до вступу. Англomовний варіант цього жанру вимагає більш детального відображення змісту дослідження.

Концептуальна модель жанрово орієнтованого навчання англomовного наукового письма для магістрантів, аспірантів українських вузів була розроблена у низці праць Т.В. Яхонтової на основі творчої модифікації американського підходу. Її методологічною основою є бачення жанрів наукового спілкування як водночас нормативних зразків та креативних процесів. Відповідно, навчання англomовного наукового письма має два основних рівні реалізації: перший рівень присвячено оволодінню науковими жанрами як моделями, а другий – розвитку навичок їх вільного, креативного використання [4, с. 114]. Розглянуті вимоги до вступу до наукової статті і є моделлю, яку опрацьовують магістранти. Доцільно попередньо стисло і в доступній для молодих науковців формі ознайомити їх з теоретичними аспектами, що може включати визначення комунікативних цілей та загальні відомості про особливості функціонування та стиль комунікації, прийнятий у англomовному науковому дискурсі, порівняти його з українським. Так, окрім чіткої структуризації в обох порівнюваних мовах, науковий стиль характеризується лексико-синтаксичною орієнтацією на норми книжної писемної мови: переобтяженням складнопідрядними реченнями, зворотами та конструкціями, вставними та підсумовуючими словами: *infact, insomeinstances, therefore, on the contrary, to go back to* // згідно з, відповідно до, таким чином, отже. Спільною рисою є також безособовість викладу: *It has been commonly assumed; It has recently been alternatively postulated; Let us consider the phenomena more closely, one can see* // загально визнаним є...; // можна припустити; необхідно підкреслити; розглянемо явище. Розбіжність є в тому, що в українському науковому писемному мовленні частіше використовують займенник «ми», що свідчить про те, що автор представляє групу людей, водночас англomовні науковці частіше вживають на позначення автора займенник “I”, що вказує на персоналізованість англomовного наукового дискурсу. Вирази *I guess* та *I think/I believe* у науковому дискурсі вживаються, коли автор бере на себе відповідальність за власні слова.

Таким чином, ми намагались окреслити особливості структурно-композиційної та функціонально-сислової організації мікромодулю вступ такого жанру сучасного українського й англomовного наукового дискурсу як наукова стаття. Ми розглянули їхні важливі складові елементи, виділили модель текстуалізації жанрового змісту та окреслили деякі суттєві мовні моменти.

Література

1. Дубенко О. Ю. Англо-американські та українські наукові тексти в порівняльно-стилістичному аспекті. [Електронний ресурс] / О. Ю.

- Дубенко. – 2009. – Режим доступу до ресурсу: https://www.nbuv.gov.ua/portal/natural/Nvynu/filolog/2009_16/R4Dubenko.pdf
2. Ільченко О. М. Етикетизація англо-американського наукового дискурсу : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня докт. / Ільченко О. М. – Київ, 2002. – 58 с.
 3. Онуфрієнко Г. С. Науковий стиль української мови: Навчальний посібник з алгоритмічними приписами. / Г. С. Онуфрієнко. – Київ: Центр учбової літератури, 2009. – 392 с. – (2-ге вид перероб. та доп.).
 4. Яхонтова Т. Ю. Навчання англомовного наукового письма: американський досвід в українському освітньому контексті / Т. Ю. Яхонтова // Агора. Україна і США: взаємодія у галузі політики, економіки, науки та культури / Т. Ю. Яхонтова. – Київ: Стило, 2007. – С. 110–116.
 5. Kotze T. Guidelines on writing a first quantitative academic article / Theuns Kotze., Department of Marketing and Management University of Pretoria, 2007. – 84 p. – (2nd edition).

ШЛЯХИ ПОДОЛАННЯ ТРУДНОЩІВ ПЕРЕКЛАДУ ХУДОЖНІХ ТЕКСТІВ: МЕТОДИЧНА ІНТЕРПРЕТАЦІЯ

к. пед. наук, доц. **Людмила Пилипівна Рудакова**
(Черкаський національний університет імені Б. Хмельницького)

Художній переклад прози чи поезії – це справжнє мистецтво, творчість. Довголітня історія перекладознавства ґрунтується на потребі у висококваліфікованих фахівцях-перекладачах для уможливлення міжнародного спілкування. За умов розширення міжнародних зав'язків та обміну інформацією, перекладознавство динамічно розвивається, а мова постійно оновлюється й збагачується. Розширення міжкультурних контактів, тенденції до глобалізації й уніфікації світової цивілізації привертають особливу увагу до питань співвідношення і взаємозв'язку мови та культури народів, оскільки, виконуючи свою кумулятивну функцію, мова є скарбницею культурних цінностей, системою, яка відбиває, зберігає й передає від покоління до покоління інформацію, накопичену колективною свідомістю. Будь-які зміни в суспільстві знаходять відбиток, віддзеркалюються й викарбовуються в мові, створюючи особливий шар мовних засобів, в яких закріплюються поняття, специфічна інформація про історію, географію, державний устрій, предмети матеріальної та духовної культури минулого та сьогодення. «Система культурних цінностей цивілізації фіксується в мові, є відбитком певного соціуму» [20].

У зв'язку із цим з'являються нові теорії та погляди на проблеми перекладу. Відповідно зростають і вимоги до його якості. Важливе місце в перекладі художньої літератури займає переклад реалій [5-8; 14; 16, с. 78-79; 19; 20]. Це справа не лише перекладацької техніки, а й перекладацького мистецтва, яка вимагає від перекладача володіння неабиякими фоновими